

УДК 327(410:6) «20»

*Тетяна Богданова,
Тетяна Козаченко***ВПЛИВ США НА ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО
КУРСУ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Розвиток демократії у Південній Кореї та її швидкий економічний розвиток мають значний вплив на роль і місце у системі міжнародних відносин, у тому числі на політичні й економічні відносини із США. Після десятиліть правління авторитарних урядів демократично обрані лідери у Сеулі створили свій так званий «бренд» зовнішньої політики та відносин зі Сполученими Штатами. На сучасному етапі це тринадцята найбільша глобальна економіка, яка є однією з основних торгових партнерів США.

З кінця 2008 р. відносини між США і Південною Кореєю були в їх найкращому стані за останні десятиліття. До середини 2010 р., на думку адміністрації Б. Обами, Південна Корея була визнана найближчим союзником Сполучених Штатів у Східній Азії.

Сполучені Штати мають інтереси на Корейському півострові ще з часів Корейської війни 1950-1953 років, результатом тому є військовий союз з Південною Кореєю. Актуальність дослідження підтверджується зростанням ескалації міжкорейських відносин і співробітництвом Сполучених Штатів і Республіки Кореї у цьому напрямі, адже ключовим пріоритетом у відносинах обох країн є безпека на Корейському півострові й у регіоні взагалі.

Значну роль у дослідженні відіграли роботи американських і корейських фахівців. Девід Штейнберг [1] і Даг Бандоу [2] досліджують зовнішню політику Республіки Корея, У Тек Хен [3], Сеонгхум Чхон [4] і Чангсу Кім [5] – її американський вектор. Метою роботи є визначення особливостей і пріоритетів у відносинах Сполучених Штатів Америки та Республіки Корея (РК), особливо за адміністрації Барака Обами.

Візит президента Пак Кин Хе до Вашингтону показав, що Республіка Корея один з найважливіших американських со-

юзників. Нагадуємо, що згідно з Договором про взаємну оборону 1953 року США і Південна Корея є союзниками. Постійна присутність американських військ гарантує безпеку Південній Кореї, особливо у разі агресії з боку Півночі. Також Республіка Корея захищена «ядерною парасолькою» США, що відоме як «Розширене стримування», яке відноситься і до інших неядерних союзників США [1]. З 2009 р. обидві сторони прискорили кроки по трансформації альянсу США - РК, яке у свою чергу перейде від своєї основної мети - захисту від північнокорейської атаки – на регіональний і навіть глобальний рівень. Спільні навчання, які були проведені у 2010 році, є сигналом для Північної Кореї й інших країн, що американський вплив у Кореї залишається сильним.

Ситуація на корейському півострові залишається напруженою. Північна Корея робить усе можливе, щоб США вивели свої війська з півострова. Пентагон, у свою чергу, побоюється, що Сеул прагне уникнути виконання обіцянки щодо збільшення коштів на оборону країни, так як нова угода підніме щорічні внески Сеула для сил США, що базуються у Південній Кореї до близько \$866 млн. [6].

У будь-якому разі провокації Пхеньяну не залишаться без уваги. У Тек Хен у своїй статті «Політика США щодо Північно-Східної Азії: погляд з Південної Кореї» розглядає варіант створення «регіональної держави з альянсом» у довгостроковій перспективі, але досягти цього РК зможе тільки без статусу ядерної держави.

По-перше, якщо Південна Корея спробує отримати ядерну зброю, її союз із США опиниться під загрозою. По-друге, Китай та Японія поставляться з підозрою до цього рішення, так як це порушить баланс сил у регіоні і відносини Південної Кореї з цими країнами будуть зіпсовані.

По-третє, це змінить ядерну карту Північно-Східної Азії [3].

Слід зазначити, що Південна Корея повинна наполягати на денуклеризації Кореїського півострова, адже в інтересах РК тільки без'ядерна держава. Для досягнення цієї мети, Південна Корея повинна активно реагувати на реорганізацію альянсу РК – США. У зв'язку з цим, так звана «Регіональна роль Республіки Корея», яка у даний час обговорюється із США, є делікатним і досить чутливим питанням для країн цього регіону, тому зміст та обсяг цього питання повинні бути уточнені. На підставі цього, Південна Корея повинна підтримувати статус активного та стратегічно важливого гравця у регіоні [2]. Якщо Південна Корея не в змозі виконати роль, яку їй надали Сполучені Штати, - це означає, що Корея заперечує основну концепцію майбутнього альянсу РК – США. У результаті, це означатиме звуження, а не розширення стратегічного горизонту Південної Кореї. Отже, тільки надійний союз зі Сполученими Штатами надасть змогу Південній Кореї збільшити свій вплив у регіоні, залишитись надійним партнером і переконати у цьому регіональні держави.

Так, Сеул і Вашингтон проводять тісні консультації та є важливими партнерами один для одного, але сьогодні цей альянс створює проблеми і не в змозі виконати свої зобов'язання. Адже як можна захищати свої інтереси, коли вони відрізняються і спосіб їх досягнення бачать по-різному.

Звичайно, Південна Корея є класичним партнером США у сфері безпеки, однак коли Сеул віддавав свою безпеку у руки Вашингтону, він і прийняття рішень залишав за ним. Це добре працювало у минулому, коли дана держава не могла вижити незалежно від США. На сучасному етапі цей союз скоріш стане тягарем для держав, так як у довгостроковій перспективі політика держав змінюється, і це видно із приходом до влади президента Пак Кін Хе [4, р.3].

Після потоплення у 2010 р. південнокорейського корабля у Чхонані, адміністрація Обама закликала Сеул проявити стриманість та обережність у цьому питанні. Адже через військові кампанії США в Афганістані й Іраку, Вашингтон не міг собі

дозволити розпочати ще одну війну. Отже, з точки зору адміністрації Обама питання слід вирішити мирним шляхом і воювати через потоплення корабля було б нерозумно.

Для США не мало значення те, що це був злочин проти корейської нації; те, що це національна трагедія для Південної Кореї; те, що Сеул здатний відповісти на такий акт не тільки мирною відповіддю. Основним пріоритетом для Вашингтону залишалось уникати чергового конфлікту, який був би для них дорогим, жорстким і кривавим, а головне не мав жодної користі для США.

Звичайно, Республіка Корея має навіть більше підстав уникати війни, адже її територія стане полем бою. Опитування, які пройшли після даних подій, показали, що більшість південнокорейців виступають проти збройної відплати та зберігають надію щодо краху режиму на Півночі. У будь-якому разі, навіть у разі підтримки народом такого сценарію, альянс не підтримав би такої політики. Тим не менш Сеул не прийняв би такого рішення, так як важіль розгляду такого роду питань знаходиться у руках Вашингтону [7].

Отже, альянс США – РК має і негативний вплив на політику Південної Кореї. Адже такий вид відносин як «патрон-клієнт», який вони створили становить ризик для становлення Південної Кореї як впливового актора у регіоні. За період існування альянсу був ризик опинитись втягнутими у конфлікт, який розпочали б Сполучені Штати: адміністрація Клінтона погрозувала атакувати Північну Корею, адміністрація Буша тиснула щодо допомоги у кампанії проти Іраку й Афганістану, і щодо адміністрації Обама – з'явиться бажання використовувати РК як базу для операцій проти інших держав, наприклад Китаю. Можливо альянс США та Республіки Корея є способом відповісти на провокації Північної Кореї, але щоб протистояти зростаючому впливу Китаю цього замало.

Необхідність Сеулу у гарантіях безпеки від США давно зникли. ВВП Південної Кореї у декілька разів перевищують КНДР, та займає впливовіше становище на міжнародній арені. У Пхеньяну залишається

один союзник – КНР, але Китай навряд чи втрутиться у конфлікт. Деякі дослідники зазначають, що перебільшення загрози з боку Північної Кореї є проблемою як Півдня, так і Сполучених Штатів.

Насправді, Південь краще оснащений за Північ, має усі можливості для збільшення витрат на безпеку, але Сеул не повинен цього робити, так як він може покластись на альянс із США. Необхідно уточнити, що відповідальність за безпеку Республіки Корея лежить на ній самій, а не на Сполучених Штатах. Тому слід прийняти відповідні міри для збільшення обороноздатності самої Кореї, а допомога США залишиться на другому плані, так званий «план Б». Це може дозволити Півдню стати більш незалежним у своїх рішеннях, адже якщо б не альянс, США навіть і не помітили такої загрози як Північна Корея. На сучасному етапі даний союз скоріше підкреслює залежність Сеулу від Вашингтону.

Там не менш, з іншого боку, буде дорого повторити можливості американських військ. Згідно з Міністерством національної оборони Південної Кореї, розташування американських військ дозволяє зменшити витрати країни на оборону та сприяти економічному розвитку. Чже Чжун Су з Університету передових міжнародних досліджень стверджує, що «у той час як американські військові надають додаткові можливості для Півдня, такий внесок може бути зайвим, особливо враховуючи те, що Сеул вже відрізняється військовою перевагою порівняно з Пхеньяном. Такий додатковий ефект альянсу, менший, ніж здається на перший погляд» [8].

У листопаді 2011 р. президент США Барак Обама оголосив, що Сполучені Штати внесли зміни у пріоритети національної безпеки для того, щоб приділяти більше уваги Азійсько-Тихоокеанському регіону. Ці зміни, або «поворот», спричинили занепокоєння у тих регіонах, де існує можливість їх ігнорування.

Але на даний момент, вплив такого «повороту до Азії» на безпеку й оборону Південної Кореї є мінімальним з таких причин. По-перше, багаторічна проблема в галузі безпеки - військові провокації Північної Кореї й ескалація напруженості у

міжкорейських відносинах, особливо останнім часом, затьмарили нову стратегію Сполучених Штатів, тим паче південнокорейці звикли до американської присутності та великої різниці не відчувають [5].

По-друге, розвиток американсько-китайських відносин і спроби США стримати зростання впливу Китаю за допомогою зміцнення своїх альянсів і партнерства спричинило широке обговорення цього питання у науковій літературі та ЗМІ у рамках Південній Кореї. Іншими словами, США, здається, були зосереджені більше на намірі оголосити новий стратегічний напрям, ніж розробити докладний зміст стратегії для її продуктивного втілення у регіоні.

По-третє, японська й австралійська спокійні відповіді на стратегію «повороту» США змусили багатьох південнокорейських експертів задаватися питанням, чому Південна Корея не була такою ж поступливою, щоб прийняти дану стратегію. Можливо, у такому випадку вона змогла б зайняти вищу позицію у новій стратегії США. По-четверте, Південно-Східна Азія й Індія отримали підвищену увагу у Південній Кореї, так як вони займають вищі позиції у рамках стратегії «повороту» США. Внаслідок цього, морська безпека та захист морських комунікацій в Індійському океані та Південно-Китайському морі отримали чільне місце у порядку денному південнокорейського уряду.

І, по-п'яте, південнокорейська політична еліта та політичні лідери розуміють, що цілями нової стратегії США є економічна, дипломатична та військова сфери. Вони сприймають американську стратегію як шлях, який прагне направити світ у правильному напрямі, спираючись більше на своїх союзників і партнерів та їх внесок у збереження «загального надбання людства». Багато південнокорейських консерваторів мовчазно підтримують нову стратегію, сприймаючи її як додаток до стратегії щодо Північної Кореї й оточуючих держав і не бачать кращої альтернативи [9].

Отже, у цілому, такі зміни азійської стратегії США принесли більше позитивного, ніж негативного для Південнокорейських національних інтересів, у результаті

вони будуть виконувати додаткову роль у підтриманні миру та стабільності на Корейському півострові. Зокрема, американська стратегія забезпечила військові зв'язки, розширене стримування Північної Кореї та більш високий рівень безпеки у регіоні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Steinberg D.I. Elections in the Republic of Korea: Foreign Policy Alternatives under New Leadership / David I. Steinberg [Electronic resource] // Foreign Policy Research Institute. – 2008. – June 6. - Mode of access: <http://www.fpri.org/enotes/200806.steinberg.electionskorea.html>
2. Bandow D. Set South Korea Free / Doug Bandow [Electronic resource] // The National Interest. – 2012. – May 14. - Mode of access: <http://nationalinterest.org/commentary/set-south-korea-free-6911>
3. Hyun In-Taek U.S. Policy toward Northeast Asia: A View from South Korea / In-Taek Hyun [Electronic resource] // The National Institute for Defence Studies. – 2009. – July 8. - Mode of access: http://www.nids.go.jp/english/event/symposium/pdf/2004/e2004_08.pdf
4. Cheon S. Trust – The Underlying Philosophy of the Park Geun-Hye Administration / Seongwhun Cheon //

Centre for Strategic & International Studies (CSIS). Office of the Korea Chair. – Washington, 2013. – May 6. – 5 p.

5. Kim C. South Korea's Adaptive Response to the U.S. Pivot to Asia / Changsu Kim // The National Strategy Forum Review. – Spring 2013. – Vol. 22. Issue 2. – P.1-3.
6. Carpenter T.G. Beyond Allies and Adversaries / Ted Galen Carpenter [Electronic resource] // The National Interest. – 2012. – November 1. - Mode of access: <http://nationalinterest.org/commentary/beyond-allies-adversaries-7694>
7. Countryman Th.M. Next Steps in the U.S.-Republic of Korea Alliance / Thomas M. Countryman [Electronic resource] // Official website of US Department of State. – 2013. – June 27. - Mode of access: <http://www.state.gov/t/isn/rls/rm/2013/211328.htm>
8. Teo S. South Korea's Foreign Policy in 2013: Building Trust in East Asia / Sarah Teo [Electronic resource] // E-International Relations. – 2014. – February 6. - Mode of access: <http://www.e-ir.info/2014/02/06/south-koreas-foreign-policy-in-2013-building-trust-in-east-asia/>
9. South Korea and the U.S. Pivot to Asia [Electronic resource] // Wilson Center. – 2013. – April 3. - Mode of access: <http://www.wilsoncenter.org/event/south-korea-and-the-us-pivot-to-asia>

Богданова Тетяна, Козаченко Тетяна *Вплив США на формування зовнішньополітичного курсу Республіки Корея на початку XXI століття*

У статті мова йде про сутність американського напрямку корейської зовнішньої політики. Особлива увага звертається на зміни в американській політиці щодо Азійсько-Тихоокеанського регіону, особливо її ключового партнера Південної Кореї. Визначено головні пріоритети США в Південній Кореї, а також ключові сфери двостороннього співробітництва.

Ключові слова: Південна Корея, Сполучені Штати Америки, Азійсько-Тихоокеанський регіон, Пак Кун Хе, Барак Обама

Богданова Татьяна, Козаченко Татьяна *Влияние США на формирование внешнеполитического курса Республики Корея в начале XXI века*

В статье речь идет о сущности американского направления корейской внешней политики. Особое внимание обращается на изменения в американской политике по отношению к Азиатско-Тихоокеанскому региону, особенно ее ключевому партнеру Южной Кореи. Определены главные приоритеты США в Южной Кореи, а также ключевые сферы двустороннего сотрудничества.

Ключевые слова: Южная Корея, Соединенные Штаты Америки (США), Азиатско-Тихоокеанский регион, Пак Кун Хе, Барак Обама

Bogdanova Tatiana, Kozachenko Tatiana *The U.S. impact on the formation of the Republic of Korea's foreign policy in the early 21st century*

The article is about the essence of the American trend of Korean foreign policy. Particular attention is paid to changes in U.S. policy toward the Asia-Pacific region, particularly its key partner South Korea. The key priorities for the U.S. in South Korea are determined, as well as key areas of bilateral cooperation.

Keywords: South Korea, United States, Asia-Pacific region, Park Geun Hye, Barack Obama

Рецензенти:

Шкляж Й.М., д.і.н., професор

Кринко Є.Ф., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 11.08.2013 р.